

М. В. Ольховік,
асистент

П. П. Якименко, А. О. Сенченко,
здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня

МІЖНАРОДНІ ТРИБУНАЛИ ЯК ІНСТРУМЕНТ У БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИНАМИ В РАМКАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Національний авіаційний університет
проспект Любомира Гузара, 1, 03058, Київ, Україна
E-mails: mira.olkhovik@gmail.com, akimenkopavel85@gmail.com,
andrewsenchenko2400@gmail.com

Мета: розкрити правовий прецедент міжнародних трибуналів по відношенню до воєнних злочинів як складову юридичного механізму притягнення до відповідальності винних у майбутньому міжнародному трибуналі щодо воєнних злочинів Російської Федерації. **Методи дослідження:** формально-логічний метод та метод системного аналізу, структурно-функціональний метод та інші методи дослідження. **Результати:** проаналізовано юридичну та історичну практику діяльності міжнародних трибуналів по відношенню до скоєння воєнних злочинів та притягнення винних до відповідальності. **Обговорення:** правова дискусія у статті ведеться щодо доцільності застосування практики міжнародних трибуналів як головний прецедент під час міжнародного трибуналу щодо воєнних злочинів Російської Федерації.

Ключові слова: міжнародний трибунал; Статут Кримінального суду; Римський Статут; воєнні злочини; правові прецеденти; відповідальність; правосуддя.

Постановка проблеми та її актуальність.

За весь період існування незалежної України, наша держава зіштовхнулася з агресією з боку Росії – спочатку латентною, а потім збройною та повномасштабною. Зокрема, російські спецслужби активно діяли на території України за часів Єльцина, Росія зберегла військові бази в Криму, а також проводила політику зросійщення на кордонах з Україною. Всі ці дії були спрямовані на знищення України та окупацію її територій. З лютого 2014 року Російська Федерація розпочала неоголошену війну проти України, анексувала Крим і окупувала частину Луганської та Донецької областей. Вже у лютому 2022 року РФ розпочала повномасштабне вторгнення на територію України, що призвело до численних порушень міжнародного права та військових злочинів. Згідно з доповіддю генерального прокурора Андрія Костіна, за рік війни

Росії проти України зареєстровано понад 68 тисяч воєнних злочинів та 952 факти застосування заборонених засобів ведення війни. Проте, реальна кількість злочинів може бути набагато вищою, оскільки деякі території все ще перебувають під окупацією, що ускладнює доступ до них. У зв'язку з цим, українська влада ставить за мету створення спеціального трибуналу для притягнення злочинців до відповідальності за їхні дії. На підтримку цієї мети, у січні 2023 року Європарламент та Парламентська асамблея Ради Європи (ПАРЄ) ухвалили рішення щодо створення спецтрибуналу щодо злочину агресії РФ проти України.

Для досягнення цієї мети необхідно враховувати міжнародний досвід відновлення історичної справедливості та покарання винних у злочинах, що були скоєні під час військових конфліктів. Попередні приклади, такі як Нюрнберзь-

кий процес та вирок Гаазького трибуналу стосовно колишнього президента Республіки Сербської Радована Караджича, демонструють, що такі моменти юридичної та історичної справедливості можуть дати постраждалим полегшення та народам – впевненість у майбутньому, а світовій спільноті – можливість відпрацювати практику притягнення винних до відповідальності за військові злочини та геноцид. Україна повинна визнати абсолютне зло, що спричинило російсько-українську війну, та покарати всіх винних за принципами справедливості та гуманності, як це було зроблено під час Нюрнберзького процесу.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Для висвітлення історичних, правових та інших аспектів підготовки, створення, проведення та результатів міжнародних військових трибуналів, були використані дослідження і публікації відомих авторів, таких як Жаровська І.М., Мохончук С.М., Фесенко Л.І. та Філяніна Л.А.

Мета цієї статті полягає у виконанні аналізу щодо підготовки, створення, проведення та результатів міжнародних військових трибуналів, та визначенні основних принципів, за якими повинен функціонувати спеціальний трибунал, що займається переслідуванням та притягненням до відповідальності осіб, винних у вчиненні воєнних злочинів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Міжнародне поняття трибуналу було вперше визначене в Лондонській угоді між урядами СРСР, Сполучених Штатів, Великої Британії та Франції від 8 серпня 1945 року. Згідно з цією угодою, міжнародний трибунал був судовим органом, призначеним для переслідування та покарання головних військових злочинців Другої світової війни [1].

Згодом у світі стало виникати багато різних військових конфліктів та геноцидів, що спричинило розвиток поняття міжнародного трибуналу та створення нових міжнародних нормативно-правових актів. На сьогоднішній день міжнародний трибунал – це судовий орган, заснований на спеціальних міждержавних угодах, метою якого є переслідування та покарання винних осіб, що скоїли злочини у зв'язку з

війною чи під час війни та передбачені положеннями міжнародного права.

Споглядаючи еволюцію поняття міжнародних трибуналів, можна й стверджувати про те, що відбулося становлення їхньої ролі. Зокрема, вона полягає у розвитку норм та практики міжнародного кримінального права, створенні основи для діяльності Міжнародного кримінального суду, що має особливу юрисдикцію згідно із положеннями Римського Статуту 1998 р., що також закріплює за ним принцип невідворотності покарання посадових осіб за скоєння міжнародних злочинів [2].

Інститут міжнародного трибуналу пройшов довгу історію формування та напрацювання правового прецеденту щодо притягнення до міжнародної кримінальної відповідальності винних у скоєнні воєнних злочинів і закріпив свою роль у Статуті Міжнародного кримінального суду 1998 р. Вже сьогодні посадові особи, які підозрюються у скоєнні міжнародних злочинів не можуть використовувати свої повноваження на основі національного чи міжнародного законодавства як інструмент, що звільняє від міжнародно-кримінальної відповідальності.

Згідно з історичними даними, спроба провести перший міжнародний судовий процес над німецьким кайзером Вільгельмом II була здійснена після Першої світової війни на основі Версальського мирного договору 1919 р. Однак вона була безуспішною через те, що кайзер втік до Нідерландів, які відмовилися видати його союзникам. Тому першими успішними прикладами проведення воєнних трибуналів стали Міжнародний воєнний трибунал для суду над головними воєнними злочинцями європейських держав, який отримав назву Нюрнберзький процес 1945 р., та Міжнародний воєнний трибунал для Далекого Сходу, відомий як Токійський процес. Найвідоміший з них – Нюрнберзький процес – відбувався з 20 листопада 1945 р. по 10 листопада 1946 р. і включав судовий процес над групою з 25 осіб, які були звинувачені у вчиненні великої кількості воєнних злочинів.

В цілому відбулось 403 відкритих судових засідань, на яких було розглянуто біля 3 тисяч документів і допитано близько 200 свідків.

Після завершення суду, з 30 вересня по 01 жовтня 1946 р., вироком Трибуналу підсудні були визнані винними в здійсненні змови з метою підготовки та ведення агресивних війн проти Австрії, Чехословаччини, Польщі, Данії, Норвегії, Бельгії, Югославії, Греції, СРСР та інших країн, а також у здійсненні великої кількості військових злочинів і тяжких лиходійств проти людяності. Трибунал засудив 12 головних військових злочинців до смертної кари через повішення, 3 – до довічного ув'язнення і 4 – на строк від 10 до 20 років ув'язнення [5, с. 889].

Згідно з міжнародними документами та виробленими на той час принципами, що зазначені в статуті Трибуналу, злочинці могли бути підсудні не тільки спеціально створеним міжнародним трибуналом, а й національним судам окремих країн у межах національних юрисдикцій, якщо скоєні злочини були пов'язані з певною територією [6, с. 15].

Другим в історії людства, але не менш важливим став Міжнародний військовий трибунал для Далекого Сходу, який був заснований Угодою від 19 січня 1946 р. за участю СРСР, Великобританії, США, Франції, Китаю, Австралії, Канади, Нової Зеландії, Нідерландів, Індії та Філіппін. Із представників цих країн і був сформований трибунал. Судовий процес головних японських військових злочинців відбувався з 03 травня 1946 р. по 12 листопада 1948 р. Вони судилися за скоєння тих самих (указаних у Статуті Трибуналу Нюрнберга) тяжких міжнародних злочинів. Суду були віддані 28 вищих посадовців країни, багато з яких вищі військові чини. Трибунал виніс вирок щодо 25 підсудних (7 було засуджено до смертної кари через повішення, 16 – до довічного позбавлення волі і двоє – до 20 й 7 років позбавлення волі) [6, с. 16].

Поступово відбувалося розмивання меж між міжнародними та неміжнародними збройними конфліктами, що у результаті призвело до того, що практично через півстоліття після Нюрнберзького і Токійського процесів знову виникла необхідність створення міжнародних кримінальних трибуналів у зв'язку з міжнародними злочинами, скоєними на території Руанди та ко-

лишньої Югославії. У результаті цього було створено два трибунали ad hoc:

1) Міжнародний трибунал для судового переслідування осіб, відповідальних за серйозні порушення міжнародного гуманітарного права, скоєні на території колишньої Югославії, що був утворений на основі Резолюції № 827 Ради Безпеки ООН від 25 травня 1993 р., згідно з якою трибунал розмістився у Гаазі;

2) Міжнародний кримінальний трибунал для судового переслідування осіб, відповідальних за геноцид та інші злочини, скоєні на території Руанди, і громадян Руанди, відповідальних за геноцид та інші подібні порушення, скоєні на території сусідніх держав у період між 01 січня 1994 р. і 31 грудня 1994 р. Він був створений відповідно до резолюції Ради Безпеки ООН № 955 від 08 листопада 1994 р. й завершив свою роботу 31 грудня 2015 р. [6, с. 17].

Саме Нюрнберзький і Токійський трибунали відіграли важливу роль у закріпленні та розвитку поняття кримінальної відповідальності для посадових осіб та глав держав. У початковій стадії розглядалась можливість створення трибуналів для Югославії та Руанди шляхом укладення спеціального договору, аналогічно до Нюрнберзького та Токійського трибуналів. Проте ця ідея була швидко відкинута, оскільки вимагала багато часу, і формування трибуналів стало б складним. У даному випадку, міжнародні кримінальні трибунали були створені не шляхом укладення спеціальної міжнародної угоди, а на підставі рішень Ради Безпеки ООН, які були неофіційно визнані державами-членами організації. Таким чином, створення трибуналів базувалося на широкому тлумаченні Статуту [6, с. 12-13].

Одним із найбільш тривалих був Міжнародний трибунал щодо колишньої Югославії, який діяв з 25 травня 1993 р. аж до 31 грудня 2017 р. Згідно з його Статутом, основою для притягнення осіб до кримінальної відповідальності є чотири типи злочинів, які класифікуються як «серйозні порушення міжнародного гуманітарного права». Це включає порушення Женевських конвенцій 1949 р., військові закони та звичаї, геноцид, а також інші злочини проти людяності [5, с. 892].

Станом на 1993 р. Міжнародний трибунал щодо колишньої Югославії висунув обвинувачення 161 людині. Усі вони мали стосунок до операцій Югославської народної армії проти Хорватії, до війни в Боснії й Герцеговині і подій у Косово. На момент закінчення дії трибуналу усі справи були завершені: із 20 осіб обвинувачення були зняті в ході розслідування, 13 справ передано в національні суди, 90 осіб були засуджені, 18 – виправдані, а 19 – померли в Гаазі в ході розгляду справи, так і не дочекавшись свого вироку. Серед обвинувачених лише одна жінка – «сербська залізна леді» Біяна Плавшич, яка була президентом Республіки Сербської в 1996-1998 рр. На початку 2000-х рр. вона була засуджена до 11 років позбавлення волі, проте вже у 2009 р. Б. Плавшич була достроково звільнена за «хорошу поведінку», відбувши дві третини свого строку ув'язнення (трохи більше семи років). Слід зазначити, що з усіх засуджених лише 20 осіб визнали свою вину [7].

Аналіз згаданих трибуналів має велике значення як важливе джерело інформації для України, особливо у зв'язку з широкомасштабним вторгненням Росії на територію країни. З метою кримінального провадження проти осіб, причетних до скоєння воєнних злочинів та злочинів проти людяності, які були скоєні Російською Федерацією в Україні, з 1 березня 2022 року Офісом Генерального прокурора України спільно з міжнародними та українськими партнерами був створений спеціальний ресурс для документування таких злочинів. Ці докази будуть використані згідно українського законодавства та відповідно до положень Міжнародного кримінального суду в Гаазі.

Слідство в рамках майбутнього трибуналу має базуватися на основі наданих Україною доказів, які сформулюють обвинувальний акт стосовно злочину агресії та геноциду проти України, що полягають у фактичному направленні Російською Федерацією збройних сил на територію суверенної і незалежної держави із метою повалення конституційного ладу та її подальшого захоплення. У квітні 2022 року ПАРЄ закликала створити такий трибунал, а за нею зі схожими рекомендаціями виступив Європейський парламент, а також окремо євро-

парламентарі звернули увагу на необхідність притягнення російських воєначальників у порушеннях законів та звичаїв війни.

Доказом того, що за будь-який злочин проти людяності, воєнні злочини та за нехтування принципами міжнародного гуманітарного права реально притягнути до відповідальності незалежно від термінів вчинення таких діянь і статусу злочинця є те, що 24 березня 2016 р. Судовою палатою Міжнародного трибуналу щодо колишньої Югославії було оголошено вирок для Радована Караджича. Він був політичним лідером боснійських сербів у часи війни в Боснії та Герцеговині (1992-1995 рр.) і першим президентом Республіки Сербської. Після Дейтонських угод 1996 р. Р. Караджич був вимушений піти у відставку і 13 років перебував у розшуку. Його було заарештовано 2008 р. в Белграді, де він жив під ім'ям Драгана Дабича та займався медичною практикою. У жовтні 2009 р. Міжнародний кримінальний суд у справах колишньої Югославії остаточно відмовив йому в імунітеті [8].

Іншою підставою відповідальності Р. Караджича за геноцид у Сребрениці стала доктрина відповідальності начальника за дії своїх підлеглих. Ця доктрина є дуже важливою, оскільки жоден політичний лідер не може уникнути відповідальності, заявивши, що не знав про дії своїх підлеглих, хоча, з іншого боку, це положення є суперечливим, тому що підлеглі можуть вчиняти протиправні дії на власний розсуд. Крім того, керівники не завжди мають змогу контролювати діяльність своїх підлеглих, особливо в умовах збройних конфліктів. Тому це положення суперечить принципу особистої відповідальності за злочини.

Саме Радован Караджич поряд із Ратком Младичем є найважливішим обвинуваченим, із яким мав справу цей трибунал після смерті Слободана Мілошевича. Радовану Караджичу було пред'явлено 11 пунктів звинувачень, що стосуються подій боснійської війни та охоплюють усі категорії міжнародних злочинів, щодо яких Трибунал має юрисдикцію.

В опублікованому 24 березня 2016 р. рішенні судової палати Трибуналу Р. Караджича було визнано винним за 10 з 11 пунктів звину-

вачення: за одним із двох звинувачень у геноциді та за всіма іншими – у злочинах проти людяності й воєнних злочинах, зокрема вбивстві, переслідуванні, депортації та тероризуванні цивільного населення, а також узятті заручників.

Міжнародний кримінальний трибунал щодо колишньої Югославії визначив відповідальність політичного лідера за численні злочини, безпосереднім виконавцем яких він не був, завдяки доктрині спільного злочинного наміру, запровадженій у міжнародне кримінальне право саме Трибуналом щодо колишньої Югославії. Ця доктрина передбачає, що кожен учасник колективного плану або політики несе індивідуальну відповідальність за злочини, вчинені відповідною групою в рамках цього спільного плану чи політики.

Зокрема, Р. Караджичу було інкриміновано участь у чотирьох різних спільних злочинних намірах. Обвинувачення довело, що геноцид в Сребрениці, а також напади на цивільне населення були частиною відповідно заздалегідь продуманого та організованого групою осіб плану з очищення від боснійського мусульманського й хорватського населення територій, що боснійські серби розглядали як свої. За висновком судової палати, провідна роль Р. Караджича в цих планах як їхнього ідеолога та організатора є повністю доведеною. Серед інших ключових елементів обвинувачення – спільний злочинний намір, що полягав у безпосередній організації геноциду у формі масового вбивства мусульманських чоловіків і хлопчиків у Сребрениці, а також вигнання решти мусульманського населення із цієї місцевості [8].

Інші спільні злочинні наміри, за які Р. Караджича було визнано винним, полягали в осаді Сараєва, що супроводжувалася снайперськими та артилерійськими обстрілами цивільного населення цього міста з квітня 1992 р. по листопад 1995 р., а також у взятті в заручники персоналу ООН з метою примусити НАТО утриматися від ударів із повітря проти військових об'єктів боснійських сербів [8].

Отже, фактичною метою діяльності даного механізму є судове переслідування обвинувачених за злочини, що належать до юрисдикції цих трибуналів, які переховуються від право-

суддя. На сьогоднішній день Генеральною прокуратурою України встановлюється та ведеться реєстр фіксації воєнних злочинців Російської Федерації. Зокрема, до нього відносяться учасники ПВК «Вагнер», які звинувачуються у вчиненні більшості воєнних злочинів на території України таких як: смертні кари для українських військових, розстріли мирних жителів, вбивство українських військових полонених, катування громадян України, крадіжки тощо.

Відповідальність цих злочинців за вчинення міжнародно-протиправних правопорушень проти України через окупацію території Автономної Республіки Крим, початком збройного конфлікту на Донбасі і повномасштабною збройною агресією 24 лютого 2022 року так само має наставати і для держави, яка має базуватися на основоположних принципах міжнародного права і міжнародного правопорядку.

Неприйнятно, що Російська Федерація продовжує бути учасником визначних міжнародних організацій, таких як ООН та Рада Безпеки, при тому, що вона щодня здійснює жорстокі акти насильства, що призводять до смерті дітей, жінок та чоловіків у мирній, демократичній європейській країні. Такі дії Російської Федерації протирічать положенням Статуту ООН, Статуту Ради Європи, а також принципам Заключного Гельсінського Акту 1975 року, які є основою світового порядку та гарантують захист прав людини, територіальну цілісність держав та недоторканість кордонів. Незважаючи на наявність норм-заборон у міжнародному гуманітарному праві, які забороняють вбивства та згвалтування цивільного населення під час війни, тортури та знущання над військовополоненими, а також знищення приватної власності, російський тероризм продовжує ширитися по всьому світу, підтверджуючи неприпустимість таких дій у цивілізованому суспільстві.

Усі ці воєнні злочини, злочини проти людяності і геноцид українського народу поєднані з нанесенням прямої матеріальної шкоди постраждалим. А тому для РФ поряд із міжнародною кримінальною відповідальністю повинна наставати й матеріальна міжнародна відповідальність та беззаперечний обов'язок компенсувати всі завдані збитки у вигляді репа-

рацій. Такі найстрашніші злочини як геноцид, злочини проти людяності та воєнні злочини підпадають під юрисдикцію Міжнародного Кримінального Суду. Україна активно співпрацює з прокурором МКС для забезпечення належного розслідування і притягнення до відповідальності Російської Федерації.

Оскільки ні Україна, ні РФ повністю не ратифікували Римський Статут МКС і Кампальські поправки до нього щодо злочину агресії, – цей Суд не має юрисдикції розслідувати злочин агресії Російської Федерації проти України. Враховуючи відсутність юрисдикції МКС і будь-якого іншого існуючого органу міжнародної юстиції, Україна з самого початку повномасштабної російської агресії працює кожного дня над створенням Спеціального Трибуналу за злочин агресії РФ проти України.

У той же час, Офіс Генерального прокурора України активно проводить розслідування злочинів, скоєних російськими військовими, відповідно до Кримінального кодексу України. Українські суди вже винесли вироки злочинцям за вбивства мирних жителів. Потерпілі, як фізичні, так і юридичні особи України, мають право на компенсацію за завдані їм збитки в результаті російської агресії. Україна активно працює над створенням необхідних міжнародних інструментів для цього. Однак, існує юридична перешкода, пов'язана з юрисдикційним імунітетом Росії та її майна.

Юрисдикційний імунітет означає, що держава та її майно захищені від подання судових позовів, застосування судових заходів та примусового виконання судових рішень. Однак, Україна активно досліджує можливості подолати цю юридичну перешкоду та забезпечити, щоб відповідальні особи та держави, включаючи Росію, не уникнули справедливого правосуддя та компенсації за злочини, які вони скоїли. Важливо враховувати всі аспекти міжнародного права та співпрацювати з іншими країнами, щоб забезпечити справедливість і відновлення прав людей, які стали жертвами російської агресії.

Водночас, важливо зауважити, що в міжнародному праві спостерігаються позитивні зміни, оскільки закріпилась концепція обмеженого державного імунітету. Ця концепція пе-

редбачає, що держава та її власність мають імунітет лише у разі виконання суверенних функцій. У ситуаціях, пов'язаних з комерційними правовідносинами, держава та її власність не користуються імунітетом.

Концепція обмеженого державного імунітету вже закріплена в законодавстві таких країн, як США, Великобританія, Канада та інші. Крім того, на рівні ООН та Ради Європи були прийняті Конвенції про державний імунітет, які також засновані на концепції обмеженого державного імунітету. Ці міжнародні інструменти створені з метою забезпечення відповідальності держав за їхні дії та захисту прав та інтересів приватних осіб.

Висновки. Отже, необхідно усвідомити, що майбутній спеціальний міжнародний трибунал повинен фокусуватися на посадових особах Російської Федерації, які вчинили злочини проти людства та геноцид українського народу, а також на всіх представниках російської дипломатії, які протягом багатьох років підготовлювали ґрунт для втілення своїх злочинних цілей.

Створення та запуск трибуналу мають бути здійснені на підставі міжнародного договору, який може бути спочатку підписаний кількома країнами. Країни Великої сімки можуть стати такими підписантами, тим самим оголосивши про відмову від будь-якого виду співпраці з країною-агресором й повну ліквідацію її присутності на міжнародній арені.

У цьому контексті слід пам'ятати, що велика відповідальність за створення та ефективне функціонування трибуналу лежить на Україні та її союзниках. Трибунал може бути створений у форматі однорівневого міжнародного військового трибуналу або ж, за аналогією з досвідом Руанди, розділений на два рівні: міжнародний, де будуть притягуватися до відповідальності високопосадовці, які віддали злочинні накази, і національний, де національні суди будуть розглядати справи щодо притягнення до відповідальності російських військових, які вчинили злочини на території України під час вторгнення.

Незалежно від обраного механізму дій, українці повинні мати однозначну позицію та дати відповідь майбутнім поколінням щодо винних осіб, які вчинили злочини проти українського

народу та української самоідентичності, з метою запобігання подібного у майбутньому.

Література

1. Жаровська І.М. Міжнародне гуманітарне право: навч. посіб. Київ: Атіка, 2010. 280 с.
2. PACE unanimously demands an international tribunal to prosecute Russian and Belarusian leaders for the crime of aggression against Ukraine. *Parliamentary Assembly*. 2023. URL: <https://pace.coe.int/en/news/8963/pace-unanimously-demands-an-international-tribunal-to-prosecute-russian-and-belarusian-leaders-for-the-crime-of-aggression-against-ukraine>
3. Мохончук С.М. Деякі питання кримінальної відповідальності посадових осіб за скоєння злочинів проти миру і безпеки людства. *Форум права*. 2013. № 1. С. 721-728.
4. Фесечко Л.І. Кримінальна відповідальність індивідів у міжнародному праві. *Форум права*. 2010. № 4. С. 888-894.
5. Статут Міжнародного військового трибуналу для суду і покарання головних військових злочинців європейських країн осі від 08 серп. 1945 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/998_201
6. Філяніна Л.А., Тарантюк Ю.Р. Міжнародна кримінальна відповідальність індивідів за злочини геноциду. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 1. С. 11-20.
7. Гаазький вирок Радовану Караджичу: кілька уроків для України. URL: <http://ua.krymr.com/archive/newsuk/20160101/16928/16928.html?id=27635621>
8. Коментар: вирок Караджичу – важлива віха для правосуддя. URL: <http://www.dw.com/uk/%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD>
9. Справи міжнародного кримінального суду по колишній Югославії. URL: <http://tass.ru/info/2903695>
10. Миколай фон Крейтор. Гаазький трибунал по Югославії підриває міжнародне право. URL: <http://www.angelfire.com/ne/komentar/ru/ru26.html>

References

1. Zharovska I.M. *Mizhnarodne humanitarne pravo: navch. posib*. Kyiv: Atika, 2010. 280 s.
2. PACE unanimously demands an international tribunal to prosecute Russian and Belarusian leaders for the crime of aggression against Ukraine. *Parliamentary Assembly*. 2023. URL: <https://pace.coe.int/en/news/8963/pace-unanimously-demands-an-international-tribunal-to-prosecute-russian-and-belarusian-leaders-for-the-crime-of-aggression-against-ukraine>
3. Mokhonchuk S.M. Deyaki pytannya kryminalnoyi vidpovidalnosti posadovykh osib za skoyennya zlochyniv proty myru i bezpeky lyudstva. *Forum prava*. 2013. № 1. S. 721-728.
4. Fesechko L.I. Kryminalna vidpovidalnist indyvidiv u mizhnarodnomu pravi. *Forum prava*. 2010. № 4. S. 888-894.
5. Statut Mizhnarodnoho viyskovoho trybunalu dlya sudu i pokarannya holovnykh viyskovykh zlochyntsyv yevropeyskykh krayin osi vid 08 serp. 1945 r. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/998_201
6. Filyanina L.A., Tarantuk Yu.R. Mizhnarodna kryminalna vidpovidalnist indyvidiv za zlochyny henotsydu. *Naukovyy visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. 2012. № 1. S. 11-20.
7. Haazky vyrok Radovanu Karadzhychu: kilka urokiv dlya Ukrainy. URL: <http://ua.krymr.com/archive/newsuk/20160101/16928/16928.html?id=27635621>
8. Komentar: vyrok Karadzhychu – vazhlyva vikha dlya pravosudnya. URL: <http://www.dw.com/uk/%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD>
9. Spravy mizhnarodnoho kryminalnoho sudu po kolyshniy Yuhoslaviyi. URL: <http://tass.ru/info/2903695>
10. Mykolay fon Kreitor. Haahsky trybunal po Yuhoslaviyi pidryvaye mizhnarodne pravo. URL: <http://www.angelfire.com/ne/komentar/ru/ru26.html>

INTERNATIONAL TRIBUNALS AS A MECHANISM FOR COMBATING CRIMES IN THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

National Aviation University
Liubomyra Huzara Avenue, 1, 03058, Kyiv, Ukraine
E-mails: mira.olkhovik@gmail.com, akimenkopavel85@gmail.com,
andrewsenchenko2400@gmail.com

Purpose: to reveal the legal precedent of international tribunals in relation to war crimes as a component of the legal mechanism for bringing perpetrators to justice in the future international tribunal for war crimes of the Russian Federation. **Research methods:** to achieve the study's objectives, a range of research methods were employed. These include the formal and logical method, system analysis, and the structural and functional method. **Results:** the research findings shed light on the legal and historical practices employed by international tribunals in addressing war crimes. By examining the prosecution and punishment of war crime perpetrators, the study identifies pertinent precedents that can inform the future international tribunal on war crimes of the Russian Federation. **Discussion:** the discussion section focuses on the expediency and appropriateness of incorporating international tribunal precedents into the framework of the future international tribunal on war crimes of the Russian Federation. The identified precedents serve as a valuable guide for formulating effective legal strategies and ensuring a fair and impartial judicial process. **Conclusion:** based on the analysis of international tribunal precedents, this study highlights their importance in shaping the legal mechanisms of the forthcoming international tribunal on war crimes of the Russian Federation. By drawing from the experiences of previous tribunals, it is possible to establish a robust framework that upholds the principles of justice, accountability, and deterrence.

Key words: international tribunal; Statute of the Criminal Court; Rome Statute; war crimes; legal precedents; accountability; justice.

Стаття надійшла до редакції 23.05.2023